

Andrea De Carlo'nun Esir Kuşlar Eserinde Göçün Duygusal Nedenlerinin İncelenmesi

Analysis Of Immigration's Emotional Impacts In Cage And Aviary Birds By Andrea De Carlo

Öğr. Gör. Dr. Zehra GÜVEN KILIÇARSLAN

Eskisehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü

ORCID: 0000-0003-2784-0715

Serkan BAYRAKTAR

Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mersin/Türkiye

ORCID: 0000-0002-6443-9210

ÖZET

Bu çalışmada, Andrea De Carlo'nun Esir Kuşlar eserindeki karakterler üzerinden göç olgusu ve göçün nedenleri incelenecektir. İncelemede ana karakterlerin her birinin neden göç etmek istedikleri ve bu nedenlerin psikolojik arka planlarının ne olduğu irdelenecektir. Bu bağlamda eserdeki olaylar ve kişiler ile yazarın kendisi ve yaşadıkları arasındaki bağlantının, göç üzerinden incelenmesi de söz konusu olacaktır. Eserdeki göç olgusu genelde bilinen farklı sebepler içermektedir. Eserin bu özelliği araştırmamızın konusu olması için en önemli etkidir. Çalışmada, karakterler ve yazar üzerinden bir inceleme yapılacağından dolayı, psikanalitik eleştiri yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Andrea de Carlo, Esir Kuşlar, Göç, Psikanalitik, Karşılaştırmalı Edebiyat

ABSTRACT

In this work, immigration phenomenon and reasons of immigration will be analyzed on the characters in Cage and Aviary Birds by Andrea De Carlo. The question of why each of the main characters wants to emigrate and what the psychological background of these causes is will be examined. In this context, the connection between the events and people in the story and the author himself and his experiences through migration will also be in question. The phenomenon of migration in this work generally includes different reasons than usually known. This feature of the book is the most important factor for it to be the subject of our research. Since an examination will be made over the characters and the author, the method of psychoanalytic criticism will be used.

Key Words: Andrea De Carlo, Cage and Aviary Birds, Immigration, Psychoanalytic, Comparative Literature.

GİRİŞ

Bu çalışmada, Andrea De Carlo'nun *Esir Kuşlar* eserindeki göç olgusu ve karakterlerin göç nedenleri karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Her ne kadar, ana karakter Fiodor anlatıcı konumda olsa da diğer karakterlerle ilgili de göç olgusu bağlamında bariz belirtiler olduğundan, eserdeki göç olgusunun karakterler üzerinden karşılaştırmaya elverişli olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, Aydın karşılaştırmalı edebiyatın şu işlevinden bahseder: *Possnet, günümüzde edebiyat sosyoloğu olarak niteleyebileceğimiz Herbert Spencer ve Sir. Henry Taine'in izinden gider. Ona göre karşılaştırma, bir ulusal edebiyatı bir diğeriyle karşılaştırma değil, edebiyatla ilgili sosyal gelişimin çeşitliliğini*

*korumaktır.*¹ Bu işlev, tam olarak bu çalışmanın incelenmesiyle bağlantılıdır. Çünkü bu çalışmada iki farklı ulusun eserlerinin karşılaştırması söz konusu değildir, ancak aynı ulus içerisinde yer alan bireylerin farklı gelişimler ve değişimler göstererek hayatını değiştiren hamleler atması söz konusudur.

Çalışmanın ana konusunu göç olgusu oluşturmaktadır. Farklı karakterlerin göç olgusuna bakışı ve göç etme nedenleri incelenecektir. Bu nedenle öncelikle göçün ne olduğunun anlaşılması gerekir. Genel anlamı itibariyle göç olgusu, çeşitli sebeplerle bir yerden başka bir yere gitmek olarak tanımlanabilir. Ancak Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü'nde göç şu şekilde tanımlanmaktadır: *Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret.*² Göç olgusu, alıntıda görüldüğü üzere, kat edilen mesafe bağlamında kendi içinde çeşitli isimler almaktadır. De Carlo'nun eserindeki göç olgusu, bu tanımda geçen bir ülkeden başka bir ülkeye gitme eyleminin kapsamına girmektedir. Bu nedenle, eserdeki göç olgusu, uluslararası göç olarak tezahür etmektedir.

Uluslararası göç olgusu gerek sosyolojik gerekse edebi açıdan farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Ve bu durum her eserde farklı biçimde yer almaktadır. Bu nedenle, uluslararası göç ile ilgili birçok özellik ortaya çıkmaktadır. *Esir Kuşlar* eserinde uluslararası göç olgusu ile ilgili bu özelliğine değinmek yanlış olmayacaktır: *(...) uluslararası göç hem çok dinamik, karmaşık ve çok boyutlu bir olgudur hem de sürekli devinim halindedir. Farklı bağlamlarda farklı şekiller alır ve farklı şekillerde gelişir.*³ Bu açıklamada görülmektedir ki uluslararası göçün çeşitli şekilleri vardır. Bunların genel olarak sınıflandırılmasına bakıldığında politik, sosyolojik ve ekonomik gibi birçok göç çeşidi görülmektedir. Ancak bu çok bilinen göç çeşitlerinin dışında bir de gönüllü veya iradi göç adı verilen bir göç çeşidi vardır.

Gönüllü göç olgusu farklı sebeplerle ortaya çıkabilmektedir. Bu sebepler, göç eden kişinin psikolojisi, yaşadığı yerin sosyolojik yapısı gibi ölçütlere göre değişkenlik göstermektedir. Bu bağlamda, gönüllü göç olgusu şu şekilde açıklanabilir: *Gönüllü göçler, kişilerin göç ettikleri yerde maddi kazanç sağlama, hayatın akışını değiştirecek yenilikler yapma, macera arama ya da*

¹ Kamil Aydın. (2008). *Karşılaştırmalı Edebiyat: Günümüz Postmodern Bağlamında Algılanışı*. İkinci Baskı. İstanbul: Birey Yayınları. s. 34.

² Türkçe Sözlük. (2011). Hazırlayan: Şükrü Haluk Akalın ve başk. On Birinci Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu. s. 954. Aktaran: Aytaç Şencan. (2018). *John Steinbeck'in "Gazap Üzümleri" ile Orhan Kemal'in "Bereketli Topraklar Üzerinde" Eserlerinde Göç ve İnsan Olgusu*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s. 26.

³ Suna Gülfer İhlamur Öner – N. Aslı Şirin Öner. (2018). *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar*. Birinci Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları. s. 13.

*geleceğini garanti altına alma gibi bireysel istekler doğrultusunda gerçekleşen ve zorlama olmayan göçlerdir.*⁴ Açıklamaya da bakıldığında gönüllü göç olgusu tam olarak incelenecek eserin merkezinde yer alan göç çeşididir. Eserdeki ana karakterlerin göç etme sebepleri tamamen duygusaldır. Sadece herkesten ve her şeyden uzaklaşarak mutlu olmak için bilinmez bir ülkeye göç etme fikrindedirler.

Karakterlerden ikisi yaşadıkları ülkede aşklarını yaşayamamaktadır ve bu sebeple göç etme niyetindedirler. Göçün duygusal nedenlerinde ilk sırada yer alan aşk kısaca şöyle tanımlanmaktadır: *Kitapları bir yana bırakır da dobra dobra konuşursak, aşk dediğimiz şey, arzulanan bir varlıkta bulacağımız tada susamaktan başka bir şey değildir gibi geliyor bana.*⁵ Montaigne, aşkı böyle tanımlamıştır ve aşk insan hayatındaki en önemli duygusal olgulardan biri konumundadır.

Aşk ile bağlantılı olarak insan hayatındaki bir diğer duygusal olgu da aldatmadır. Çoğu zaman aldatma ile aşk arasındaki bağlantı, katil ile maktul arasındaki bağlantı ile benzerlik göstermektedir. Aldatma, birçok ilişkide kadın-erkek arasındaki aşk ilişkisini öldüren bu duygusal olgu bazen yeni bir aşkın doğması için gereken ortamı yaratmaktadır. Çalışmada incelenecek olan aldatma olgusu da böyle bir durum içerisinde var olmaktadır ve şu şekilde tanımlanabilir:

Romantik ilişkilerde yaşanan aldatma, evlilik birliği ve bütünlüğü için hem sosyal hem de psikolojik yönden tehdit oluşturan ciddi bir problemdir. Aldatma, eşler arasındaki anlaşma ve güvenin, başka bireyin duygusal, cinsel ya da romantik biçimde ilişkiye dâhil olmasıyla bozulması olarak tanımlanabilir.⁶

Aldatma, olumsuz bir duygusal olgudur. İncelenecek olan eserde ise aldatma edimini gerçekleştiren bireylerin kurduğu bir aşk ilişkisi söz konusudur. Bu yönüyle inceleme insani duyguları incelediği için psikanalitik bir incelemedir. Moran, psikanalitik eleştiri yöntemiyle ilgili şunları söylemektedir:

Yazarın hayatına ve kişiliğine gösterilen ilgi yirminci yüzyılda Freud'un etkisiyle yeni ve daha teknik bir biçim almış, psikanalize dayanan yeni bir eleştiri yöntemi, sanat eleştirisinde büyük bir yer tutmuştur. Freud'un bilinçaltıyla ilgili buluşlarına dayanan bu yöntemi bazıları sanatçının psikolojisini, bilinçaltı dünyasını, cinsel komplekslerini v.b. ortaya çıkartmak için;

⁴ Şükrü Uğuz. (2004). *Göç ve Göçün Ruhsal Sorunları*. “Çukurova Üniversitesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi” Cilt.13. 384 – 390. s. 385. Aktaran: Yasin Büyükyılmaz. (2017). *Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: İstanbul, Küçükçekmece Örneği*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s. 33.

⁵ Michel Montaigne. (2017). *Denemeler*. (Derleyen ve Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu). Otuz İkinci Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. s. 22.

⁶ Derleyen: Tarık Solmuş. (2010). *Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi- Türkiye Bağlanma El Kitabı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık. s. 285 Aktaran: Berrin Kahraman. (2012). *Duygu Asena'nın Aşk Gidiyorum Demez ile Maeve Binchy'nin Yalnız Kadınlar Sokağı Adlı Eserlerdeki Ana Karakterlerin Evlilik ve Aldatma Temaları Açısından Karşılaştırılması*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s. 92.

bazıları aynı zamanda bu buluşları eserlerini yorumlamak için kullanmış, yine bazıları da eserlerdeki kişilerin psikolojisini, davranışlarını açıklamak amacıyla bu kişilere uygulamışlardır.⁷

Alıntıdan da anlaşıldığı üzere, psikanalitik yöntem sadece eserin üzerindeki yazar etkisinin incelenmesinde değil aynı zamanda eserdeki karakterlerin psikolojisini anlamak için de kullanılmaktadır. Yapılacak olan incelemenin konusu sadece yazarın esere olan etkisi bağlamında değildir. Aynı zamanda, karakterlerin psikolojisini anlayabilme amacı da gütmektedir. Bu yönüyle psikanaliz, sadece yazarın değil, karakterlerin de psikolojisini inceler. Çünkü psikanaliz sadece idi değil beni ve üstbeni de konu edinmektedir:

Psikanalizin konusu, yalnızca, yetişkinlikte de sürdürülen çocuksu fanteziler, düşlenen haz yaşantıları ve bunların yol açacağından korkulan cezalar olmalıydı (...) Fakat psikanalitik tedavi göz önüne alındığında, psikanalizle bilinçdışı eşdeğer tutan böyle bir tanım her türlü doğruluk iddiasını yitirecektir. Analitik tedavinin konusu, başından beri, ben ve benin sapmaları olmuştur. İdin ve çalışma biçiminin araştırılması yalnızca amaca giden bir araçtır. Amaç ise, her zaman aynı olmuştur: Bu bozuklukların giderilmesi ve benin bütünlüğünün yeniden sağlanması.⁸

Freud'un da alıntıda belirttiği üzere, psikanaliz ve bilinçdışı aynı şey değildir. Bu nedenle psikanaliz sadece bilinçdışı veya bilinçaltını inceler demek doğru olmaz. Bu çalışmada da romandaki karakterlerin psikolojilerini anlama amacı güdülecektir. Ayrıca psikanaliz bir tür ruhsal tedavi disiplini, ancak edebiyat çalışmalarında psikanalitik araştırmalar edebiyata ve/veya topluma etkileri açısından yapılmaktadır. Horney, bu konuyla ilgili, psikanalizin kişilik problemlerinin çözümünü hedeflediğini, kişilik analizinin ise sadece bu amaç doğrultusunda kullanılan bir araç olduğunu belirtmiştir.⁹ Bu çalışmada, bu araçtan faydalanılarak psikanaliz aracılığıyla, edebiyat ve toplumdaki kişiliklerin benliklerinin imlenmesi amaçlanacaktır.

Çalışmanın bir başka boyutu ise, yazarın eser üzerindeki etkisi olacaktır. Edebi eserlerde sıkça karşılaşılan bir durum olan yazarın romanındaki olaylara veya karakterlere kendinden ipuçları yerleştirmesi bu çalışmamızın da konularından biri olacaktır:

Önceki bölümlerde de gördüğümüz gibi, doruk deneyimler hakkında bildiklerimiz bu sonuçları destekliyor ve zenginleştiriyor. Bir dereceye kadar, bu deneyimler de algılanan dünyanın bütünselliği ile eşbiçimsel bir bütünleşmişlik ve bütünleştiricilik sergiler. Bu deneyimlerde de karşımıza deneyime daha açık olma, daha büyük bir kendiliğindenlik ve kendini ortaya koyabilme gücü çıkar. Bunun yanı sıra, kişinin içsel bütünlüğünün özelliklerinden biri de derin benliğin daha çok benimsenmesi ve ulaşılabilirliği olduğundan, yaratıcılığın derinlerdeki köklerini kullanabilme olanağı da artacaktır.¹⁰

⁷ Berna Moran. (2018). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. Yirmi Dokuzuncu Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları. s. 149.

⁸ Anna Freud. (2011). *Ben ve Savunma Mekanizmaları*. (Çeviren: Yeşim Erim). İkinci Baskı. İstanbul: Metis Yayınları. s. 13.

⁹ Bkz: Karen Horney. (1998). *Kendi Kendine Psikanaliz*. (Çeviren: Selçuk Budak). Dördüncü Baskı. Ankara: Öteki Yayınları. s. 7.

¹⁰ Abraham Maslow. (2001). *İnsan Olmanın Psikolojisi*. (Çeviren: Okhan Gündüz). Birinci Baskı. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık. s. 151.

Maslow'un da üzerinde durduğu şekilde, insanların yaratım süreçlerinde yaşadıkları deneyimlerin etkisi apaçık ortadadır. Bunun edebiyata yansması da yazarların kendi deneyimlerinden yola çıkarak yazdıkları romanlar şeklinde olmaktadır.

Eserin incelenmesine geçilmeden önce yazarın hayatının esere olan etkisinden dolayı, yazarın hayatıyla ilgili kısa bilgi verme gereği doğmaktadır. Andrea De Carlo, 1952 yılında Lombardia bölgesinin başkenti Milano'da doğdu. Milano ile arasında hep bir aşk-nefret ilişkisi olmuştur ve bunun birçok eserinde de görmek mümkündür. Milano'da kalmayıp New York, Melbourne ve Sydney'e gitmiş ve oralarda farklı işlerle uğraşmıştır. De Carlo, yazarlığın yanı sıra fotoğrafçılık ve müzikle de ilgilenmiştir. Enstrüman olarak gitar çalmaktadır.¹¹

İNCELEME

De Carlo, romanında birçok farklı karakter yaratmıştır, ancak bu karakterleri ana karakter Fiodor'un gözünden göstermektedir. Fiodor hem ana karakter hem de anlatıcı konumundadır. Bu nedenle, yoğun olarak Fiodor'un psikolojisi ele alınacak olsa da Malaidina, Elvio ve Paola ile karşılaştırmalı şekilde bir inceleme yapılacaktır. Bu nedenle, öncelikle Fiodor'un neden Milano'ya göç ettiği incelenerek Fiodor'un kişiliği ile ilgili ipuçlarına ulaşılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda Leo ile arasında geçen bu konuşma önem arz etmektedir:

Sana hemen sorumluluk isteyen gerçek bir görev veremeyiz değil mi?" Şu an inanıyorum ki, kol kaslarını çalıştırmaya devam etmesinin tek nedeni ne kadar güçlü olduğunu bana göstermek: Güçlülükle soluyor, ağırlıkları öne arkaya götürüyor. Ritmini yavaşlatmamaya çalışıyor ama artık durmak zorunda, duruyor.¹²

Fiodor, burada abisi Leo ile arasındaki aile içi rekabette bahsetmektedir. Bu rekabette abisinin kendini üstün görmesi ve Leo için Fiodor ile konuşmanın önemsiz bir şey olduğu hissini okuyucuya aktarmaya çalışmaktadır. Öyle ki Leo, Fiodor'un geleceği ile ilgili önemli bir konuyu konuşurken bir yandan spor yapabilmektedir. Bu tavır açık şekilde görülmektedir ki, Fiodor'a son derece değersiz hissettirmektedir. Bu duruma Fiodor'un tepkisi şu şekilde olmaktadır: *Bana doğru dönüp, "Tillson'la birlikte ben de seni izleyeceğim, burada çalışabilirsin ya da Milano'ya Bob Lowell'in yanına gidebilirsin."* diyor. *Çılgın el hareketleriyle saçlarını kuruyor. Kapıya doğru iki adım atıyor. "Milano'ya gidiyorum."* diyor.¹³

Fiodor'un Milano'yu seçmesinin sebebi, Leo'ya daha fazla katlanamıyor oluşudur. Leo'nun sorunun cevabını beklemeden kapıya doğru ilerlemesinin hemen ardından bu cevabı vermesi,

¹¹ Bkz: https://en.wikipedia.org/wiki/Andrea_De_Carlo, 01.06.2020. 16:17.

¹² Andrea De Carlo. (2007). *Esir Kuşlar*. (Çeviren: Deniz Kocaoğlu, Gülnur Kurap, Zeren Önsel, Meltem Özyurt, Gülçin Tuna). Birinci Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. ss. 17-18.

¹³ De Carlo. 2007. s. 18.

kendisini Leo karşısında önemsiz hissetmesidir. Fiodor'a göre, Leo ile aynı yerde çalışmaktansa, başka bir kıtada, kontrollü de olsa ondan uzakta çalışmak daha doğru bir seçenek olarak görülmektedir. Bu durumda, Fiodor'un New York'tan Milano'ya olan göçünün de duygusal sebeplerden kaynaklandığı görülmektedir. Leo'ya karşı olan nefret duygusu onu bu göçe iter. Ancak Milano'da işler düşündüğü kadar kolay olmamaktadır. Leo'nun onu fazlasıyla kontrol ettiğini hisseder: *Leo telefon edip, "Çok iyi çalıştığını duydum." diyor. "Kimden?" diyorum. Durumum bana artık iyice sıkıntılı geliyor. "Herkesten." diyor. "Herkes sana hayran. Bu sabah babamla konuştum, senden çok memnun olduğunu iletmemi söyledi."*¹⁴

Fiodor kendisinin yaptığı her şeyden, Leo'nun en kısa sürede haberi olmasından oldukça rahatsız olmaktadır ve sıkıntılı bir durumda olduğu düşüncesiyle bunu anlatmak istemektedir. Bu yüzden, Leo'dan kurtuluş olarak gördüğü Milano ve babasının şirketi, artık onun için bir hapisaneye dönüşmüştür. Bu nedenle, Fiodor'un onu Milano'ya bağlayacak bir şeye veya birine ihtiyacı vardır. Bu noktada devreye bir sanat aktivitesinde tanıştığı Mario Oltena girer. Şirketten uzak kalmak adına Mario ile daha çok vakit geçirmeye başlamaktadır ve sonunda bir gün Mario'nun evinde tanıştığı üvey kardeşi Malaidina onun için daha önemli hale gelir:

Eğer onu tasvir etmek için sıfatlar aramaya başlasaydım, o sıfatları belirsiz ve fazla yüklü bir görüntü oluşturacak şekilde üst üste bindirir ve anlaşılmaz bir hayali ortaya çıkarabilirdim. Belki de "belirsizlik" onu tasvir etmek için uygun olurdu, çünkü bu, onu gördüğümde gözümün nasıl karardığını anlatabilirdi, ama "fazla yüklülük" tahammül edemediğim bir şey.¹⁵

Fiodor, artık kendisine Milano'da mutlu olabilmek için bir sebep bulmuştur. Malaidina, onun için babasının şirketinden bir kaçış ve bir kurtuluş noktası haline gelmektedir. Bu yüzden, şirketteki işleri dâhil her şeyi bırakıp onu bulmak için çabalar. Milano'ya göç etme sebebi Malaidina değildi, ancak artık Malaidina onun için abisi ve babasının baskısından kurtulmak için bir anahtar haline gelmiştir. Nasıl ki New York'tayken Milano'ya giderek Leo'dan kurtulacağını düşündüyse, aynı şekilde Malaidina'ya kavuşursa Leo'dan kurtulacağını düşünür. Uzun uğraşları sonucunda amacına tesadüfen ulaşır ve onunla sokakta karşılaşır:

Ona, "İstersen, çayı bende içebiliriz. Evim beş dakika uzakta." diyorum. Bu kelimeleri, anı, tarzı, ses tonunu düşünüp seçmiş değilim ki, kelimeler kendiliğinden geliyor.

O, duraksamadan, "Olur." diyor. Sesi, onu ilk gördüğüm andaki bakışı gibi beni delip geçiyor. Biraz dönüyorum, yağmur yakamdan içeri yağıyor.¹⁶

¹⁴ De Carlo. 2007. s. 41.

¹⁵ De Carlo. 2007. s. 35.

¹⁶ De Carlo. 2007. s. 49.

Bu tesadüf Fiodor için çok önemli bir dönüm noktasına dönüşmek üzeredir. Fiodor'un Malaidina'yı ikinci görüşüdür ve onu evine gelmeye ikna etmiştir. Malaidina'nın cevabının duraksamadan gelmiş olması, Fiodor'u daha çok etkilemektedir. Malaidina'nın da istekli olduğunu düşündürmektedir. Ve eve gittiklerinde Malaidina da Fiodor'un çekimine kapılmaya başlamaktadır. Mutfakta çay hazırlarken aralarında bir etkileşim olur:

Malaidina'nın üzerine uzanıyorum, onu sırtından bir elimle dengede tutuyorum, oysa hemen sonra ya da önce benim üzerime uzanıyor, parmağını kulaklarımın arkasında, saçlarımın arasında gezdiriyor. Dili dudaklarımın arasından geçiyor ve hemen sonra ya da önce ağzının ıslak ve sakın dünyasını keşfetmeye kayan dilimle üst üste geliyor.¹⁷

Fiodor ve Malaidina arasındaki bu etkileşim, birlikte olmaya kadar varmaktadır ve Fiodor'un Malaidina'ya olan aşkı karşılık bulmuştur. Ancak, hala Fiodor'un Milano'da mutsuz olduğu görülmektedir. Bunun öncelikli sebebi her ne kadar Malaidina'ya kavuşmuş olsa da şirketten kurtuluşu olamamıştır. Şirketten uzaklaşmadığı sürece, her daim babasının ve Leo'nun gölgesini üzerinde hissetmektedir. Şirketteki şefi Bob'un karısı Sue ile olan konuşmasında, babasının ve Leo'nun onun için ne ifade ettiği görülmektedir:

“Leo'nun nasıl biri olduğu hakkında bir fikrin yok.” diyorum ona. “Utançlar ve duygulardan nasıl yoksun olduğu konusunda hiç fikrin yok. Küçüklüğünden beri böyleydi, o zamanlar kendine güveni daha az olmasına rağmen üstelik. Arada sırada babamız yüzünden krizlere girerdi ama şimdi kendisi de aşağı yukarı onun gibi oldu. Her ikisinin de ne piç olduğunu bilemezsin!”¹⁸

Fiodor'un çocukluğunda babasıyla yaşadığı sorunların bilinçaltında büyümesi ve Leo'nun büyüdüklerinde babasına benzemesi sonucu, babasının karakterinin, kişiliğinin onda tezahür etmesi, Fiodor'un Leo'dan nefret etmesine yol açmıştır. Bu nefret duygusuyla, ondan kurtulmak için kaçtığı Milano'da, onun varlığını sürekli hissetmek durumundadır. Bu yüzden artık Milano da onun için bir sığınak olmaktan çıkmış ve kaçması gereken bir yer olmuştur. Bu bağlamda, Fiodor'un ikinci kez göç etmek istemesinin sebebi ailesinden ve ailesinin varlığından kaçmaktır. Bu soyut varlık onun içindeki nefreti somut hale getirerek ikinci bir göç olgusu yaratmıştır. Malaidina'nın ise göç etmek için Fiodor'dan daha farklı bir sebebi vardır:

“Eğer bütün bu zaman boyunca Saverio'yu takip edip kontrol altına aldılarsa, görüştüğümüzü mutlaka biliyorlardır. Benim de kim olduğumu bildiklerini zannediyorum.” Ellerin cebine sokup yere bakıyor, çok yavaş iki üç adım atıyor.¹⁹

Malaidina'nın kaçmak istemesindeki sebeplerden biri, başının polisle dertte olduğunu düşünmesidir. Alıntıda görülmektedir ki, Malaidina birlikte yaşadığı Saverio'nun polis tarafından aranmasından dolayı korkmaktadır. Bu korku duygusu, onu göçe iten en güçlü sebeptir. Ancak tek

¹⁷ De Carlo. 2007. ss. 52-53.

¹⁸ De Carlo. 2007. s. 109.

¹⁹ De Carlo. 2007. ss. 162-163.

sebebu bu değildir ve bu diğer sebep, Fiodor'un göç etme sebebiyle, köken itibariyle benzerlik göstermektedir:

Başını kaldırıp, "Bu ülkede durumun ne kadar iğrenç olduğundan haberin yok. İnsanların ne yapacağını bilmediği için okula gidip, hiçbir yerde iş ve ev bulamadığından, Latince ve Yunanca öğrenmek için beş sene, bir beş sene de felsefe öğrenmek için kaybettiğinden, otuz yaşına kadar ailesiyle yaşayıp bıktığı ve ilgisini çekecek bir şey kalmadığı için kendine ait bir hayata sahip olmak istediğinden haberin yok!" diyor. Sesi, yanakları, gözleri renkten rengine giriyor. "Hükümettekilerin ne biçim insanlar, ne tür yaratıklar olduğunu görmem gerekir. Bir keresinde televizyonda içişleri ya da dışişleri bakanını gördüm, kurultay binasında konuşuyordu. Bir de mobilya satıcısı gibi giyinmiş bir gazeteci vardı. Gazeteci ona doğru eğilerek, köle gibi bir ses tonuyla, daha çok küçük isteklere benzeyen sorular yöneltiyor. Bakan da koltuğuna yayılmış, elinde sigarası, düğmesi açık ceketi, tilki gibi ve yarı kapalı gözleriyle sanki onu evinin banyosunda rahatsız etmişler gibi, umursamaz ve sıkılmış bir sesle sorulara hiçbir anlamı olmayan cevaplar veriyordu. Hiçbir şeyden haberin yok Fiodor. Öteki partiden olanlar da iğrenç. Onlar da hükümette yer alsalar aynı şeyler olur. Burada olanları değiştirecek bir yol yok."²⁰

Malaidina'nın göç etmek istemesindeki en önemli etken ülkenin ve hükümetin durumu karşısında halkın içinde bulunduğu umutsuz durum. İnsanların mevcut yaşam standartları altında ezildiğini ve normal bir hayat için bile olağanüstü çaba harcadığından bahsediyor ve ardından mevcut hükümet ve muhalefet politikalarının özgürlükleri yok ettiğine bir örnek olarak basın özgürlüğünün olmayışını gösteriyor. Bu hükümet baskısı, muhalefetin umut vaat edememesi ve bunun sonucunda gelen gelecek kaygısı, Milano'ya karşı onda bir nefret duygusu uyandırmaktadır. Sonuç olarak, farklı gerekçeler olsa da Fiodor da Malaidina da mutlu olmak uğruna Milano'yu terk etmek istiyorlar.

Fiodor'un aklına Milano'dan göç etme fikri ilk kez, Malaidina'nın birlikte yaşadığı adam tarafından vurulduğunda Bob'ın eşi Sue ve onların kızıyla birlikte Milano'dan uzaklaştığında gelmişti. Bu araya giren mesafe onu rahatlatmıştı ve artık nefret etti Leo'nun geribildirimlerini duymuyordu ve bu durum onda mutluluk hissi yaratmıştı. O kadar mutluydu ki, Sue ile bir yasak ilişkisi bile olmuştu: *Sue, bir önceki pozisyonu almış, şimdi bana daha yakından bakıyor. "Benden hoşlanıyor musun?" diyor. Gözlerinin ışığı ve sesi aynı frekansta titreşiyorlar sanki. Ayaklarımı toplayarak onun gibi oturuyorum. "Evet." diyorum.*²¹ Burada, Sue ile birlikte olmasının ardından onu sevdiğini söylemektedir. Ancak aslında bu onu kandıran mutluluk duygusunu aşk sanmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü onunla sevişirken hep aklında Malaidina vardı. Bu mutluluğun sebebi Milano'dan uzak olmasıydı. Çünkü daha önce, Mario'nun sevgilisinin arkadaşı Livia ile de aralarında bir şey olabilecekken olmamasını istemişti:

Livia'ya evinin kapısına kadar eşlik ediyorum. Birkaç dakika arabada kısık sesle bundan konuşuyor, sonra, "Gel derdim ama benimkiler yukarıda uyuyorlar." diyor. Benim ona başka seçenekler sunmamı bekliyor, birkaç saniye konuşmadan duruyor. "Tamam

²⁰ De Carlo. 2007. ss. 165-166.

²¹ De Carlo. 2007. s. 135.

öyleyse, iyi geceler.” diyor. Elmacık kemiğime bir öpücük konduruyor, sonra arabadan iniyor. Evin kapısını açıp tekrar kapayan kadar bekliyorum. Eve dönüyorum.²²

Fiodor’un, Sue ile birlikteyken de Livia ile birlikteyken de aklında Malaidina vardı. Ancak Sue ile birlikteyken herkesten ve her şeyden uzaktı. Leo ve babası orada ona ulaşamazdı. Sue ile birlikte bulunduğu ortam ona huzur verdiği için onunla birlikte olabilmisti, ancak Livia ile hala Milano’da olduğu için bunu hissedemedi. Sue ile birlikteyken, hiç düşünmediği bir şekilde Milano’dan kurtuluşunun anahtarı olan Elvio ile tanıştı. Bir gece alışverişten dönerken Fiodor takip edildiklerini fark etti ve bu durum hem onu hem de Sue’yu rahatsız etti. İlk akıllarına gelen Fiodor’un peşinde olduğunu düşündükleri kişinin adamlarından biri olduğuydu ancak peşlerindeki kişi Bob Lowell’ın onları koruması için gönderdiği Elvio’dur.²³

Milano’dan uzakta, dağlık bir bölgede, eşiyile birlikte olduğu adamın gönderdiği kişiyle tanışan Fiodor, o sırada onun Milano’dan kurtuluşunun anahtarı olduğunu biliyordu. Fiodor, her ne kadar başta ondan çekinmiş olsa da zaman içerisinde ona karşı davranışlarının son derece dostça ve yakın olduğunu gördü. Aslında Elvio ile ne kadar benzer kişiler olduklarından da haberi yoktu. Bu nedenle, çaresiz kaldığı bir gün buluştuğunda, eşi Paola ile tanıştığı zaman, Elvio ile ne kadar benzer olduklarını öğrenir:

Paola, “Bizim gibi iki kişinin beraber olması sana garip geliyor mu?” diye soruyor.
(...)

“Hayır, değil. Ama biraz merak ediyorum tabii.” diye cevap veriyorum.

“Benim için gayet basit.” diyor. “Elvio, kocama korumalık yapıyordu ve on gün sonra beraber çekip gittik.” diye devam ediyor. Gülüyor, eliyle karşılıklı ani ilgilerini anlatmak isteyen bir hareket yaparak.²⁴

Böylelikle, De Carlo okura Elvio ile Fiodor arasında bağlantı kurabilmesi için bir ortak nokta vermiş oluyor. Elvio da Fiodor gibi patronunun eşiyile birlikte olmuş, hatta bir adım ileri giderek onunla evlenmiş. Bu nedenle, artık Fiodor Elvio ile konuşurken kendini eskisinden de rahat hissedecektir. Çünkü artık Elvio’nun onu tamamen anlayacak biri olduğunu düşünmektedir. Paola ile arasındaki konuşma ilerledikçe Elvio ve Paola arasındaki bir göç planı ortaya çıkmaktadır:

Kalkıyorum, pencereye doğru gidip avluya bakan balkonu inceliyorum. “Burası kötü değil.” diyorum.

“Korkunç!” diyor o. “Ama zaten iki hafta içinde gidiyoruz, o yüzden beni hiç ilgilendirmiyor. Biraz kocamın hikâyesi gibi.” (...)

Camdan sarkıp aşağıya bakıyorum. Paola’ya, “Nereye gidiyorsunuz?” diye soruyorum. Aslında bu avlu oldukça ıssız.

“Avustralya’ya.” diyor Paola.²⁵

²² De Carlo. 2007. s. 64.

²³ Bkz: De Carlo. 2007. s. 128.

²⁴ De Carlo. 2007. s. 192.

Paola'nın yaşadığı yerle ilgili hislerini, terk ettiği kocasıyla arasındaki hikâyeye benzetmesi, Milano'nun onun için terk edilmesi gereken ve seilmeyen bir yer olduğunu göstermektedir. Paola'nın göç sebebi tam anlamıyla gönüllü göç tanımı içine girmektedir. Paola, daha önceki evliliğinde mutlu olamamış ve mutluluğu Elvio'da bulmuştur. Elvio ile daha mutlu olabilmek, hatta Elvio'nun daha mutlu olabilmesi için göç etmek istiyor:

(...) “Aslında buradan gitmek istiyorduk ama nereye, ne yapmaya gideceğimizi bilmiyorduk, Elvio'nun aklına bu Avustralya fikri geldi. Bilmiyorum ışığın ve boş alanın çok olduğu bir yer gibi görünüyor.” Ağaçlarla ilgili kitabı eline alıp sayfaları çeviriyor. “Tek istediğim, işin fiyaskoyla sonuçlanmaması, çünkü Cocoritalar hakkında pek bir şey bilmiyoruz. En fazla küçükken bir kanaryam olmuştu, herhalde Elvio'nun kanaryası da olmamıştır.” diyor.²⁶

Paola, aslında hiç bilmediği bir yer olan Avustralya'ya, sadece Elvio istediği ve hevesli olduğu için gitmek istiyor. Paola âşık olduğu adamı mutlu etmek için Milano'yu terk etmek istemektedir. Buradan, Paola'yı göçe iten en güçlü sebebin aşk duygusu olduğu görülmektedir. Ancak Fiodor ve Paola arasında küçük bir fark vardır. Fiodor, Milano'dan nefret ettiği için aşka sığınırken Paola ise, Elvio'ya âşık olduğu için Milano'dan nefret etmektedir. Çünkü Elvio Milano'da mutlu değildir ve onun mutluluğu onun için Milano'dan daha değerlidir. Bu konuşmanın ardından Fiodor, kuşlarla ilgili bildiklerinden bahsediyor:

“Bilmiyorum. İyi olur sanırım. Ama Cocoritalar ilginç değil. Demek istediğim yetiştirmesi ve satması kolay ama yeterli olmaz. Dahası satıldıktan sonra birinin evinde küçük bir kafese hapsediliyorlar, güzel bir fikir değil. Hemen hemen tavuk yetiştirmek gibi.” diyorum.²⁷

Fiodor'un kuşlarla ilgili bilgili olduğunu fark eden Paola, onu da plana dâhil etmek ister ancak Fiodor'un aklında başka soru işaretleri vardır. Fiodor, Malaidina'yı bulmadan gelmek istememektedir. Çünkü Malaidina hem âşık olduğu kadın hem de onu kurtuluşa inandıran yegâne şeydir. On geride bırakmayı düşünmek bile istememektedir. Çok geçmeden, Elvio'dan onun aranmadığı haberi gelir ve böylece Fiodor için planlar değişir. Fiodor, Malaidina'yı da plana katabileceğini düşünerek dâhil olmak ister:

Üçümüz de bir kulağımız bahçedeki gürültülerde, suskun duruyoruz. Bakışlarımızı birbirleriyle karşılaşmayan doğrultularda gezdiriyoruz.

Sonunda Elvio'ya “Bu Avustralya'da kuş yetiştiriciliği işi gerçekten kulağa ilginç geliyor.” diyorum.²⁸

Malaidina'nın başının dertte olmadığını öğrenen Fiodor, onu da alıp Elvio ve Paola ile birlikte Avustralya'ya gitmenin planlarını yapmaktadır. Böylece bu dört kişinin de göç sebepleri

²⁵ De Carlo. 2007. s. 193.

²⁶ De Carlo. 2007. s. 194.

²⁷ De Carlo. 2007. s. 194.

²⁸ De Carlo. 2007. ss. 195-196.

tümüyle iradi hale gelir. Fiodor, ailesinin gölgesinden kurtulup Malaidina ile aşkını yaşama amacıyla göç etmek istemektedir. Malaidina, sevmediği ve geleceğinden endişe duyduğu Milano'dan kurtulmak için göç etme niyetindedir. Elvio, sevmediği bir işte ve sevmediği bir şehirde yaşamamak ve aldatma sonucu doğan aşkının meyvesi olan evliliğine beyaz bir sayfa açmak için ve Paola ise sadece kocası Elvio ile mutlu olabilmek için Avustralya'da yaşamak istemektedir.

İncelemenin son kısmını ise, yazar Andrea De Carlo ve ana karakter Fiodor Barna arasındaki benzerliklere ayırma gereği doğmaktadır. Öncelikle Fiodor'un ilk başta yaşadığı yer olan New York, yazar De Carlo'nun bir dönem yaşadığı Amerika şehridir. Fiodor'un New York'tan sonraki durağı olan Milano ise, De Carlo'nun bir tür aşk-nefret ilişkisiyle bağlı olduğu memleketidir. Fiodor'un Milano için öncelikle güzel hisler besleyip ardından oradan kaçmak istemesinin altmetninde, yazarın Milano ile arasındaki bu ilişki yatmaktadır. Ve son olarak, Fiodor ve arkadaşlarının gitmeye karar verdikleri Avustralya'da yazar da bir süre yaşamıştır.

Yazar Andrea De Carlo ile ana karakter Fiodor Barna arasındaki benzerlikler bu kadarla sınırlı kalmamaktadır. Fiodor, New York'ta müzisyenlik ile para kazanan biridir ve bu De Carlo'nun yaptığı işlerden biridir: *Leo arabayı sürüyor, trafiğe bakıyor. Taşıtların arasından akıyoruz sessiz bir filmdeki gibi. Birden, "Sana hiçbir zaman büyük bir rock gitaristi olamayacağını söylemişim."* diyor.²⁹ Alıntidan anlaşılmaktadır ki, Fiodor da tıpkı yazar De Carlo gibi gitar çalmaktadır.

Son olarak, alıntılarda da birçok kez görüldüğü üzere yazar, sıkça yoğun betimlemeler kullanmaktadır. Öyle ki her bir anı okurun gözünün önünde bir fotoğraf karesi titizliğinde hayal ettirmeyi başarır. Romandaki bu genel tutum, fotoğrafçılık yapmasına imleme yapmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada, göç etmeyi planlayan ana karakterler üzerinden göç olgusu, bu göç olgusunun hangi nedenlerle gerçekleştiği ve bu nedenlerin karakterlerin duygularıyla bağlantısının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak, karakterler karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve her bir karakterin göç nedenleri ve bu nedenlerin psikolojik arka planı incelenmiştir. Bu nedenle, psikanalitik bir inceleme yapılarak karakterlerin psikolojisini anlama ve aktarma amacı güdülmüştür.

Bu bağlamda, Fiodor'un göç etme sebebinin babasının ve babasına çok benzeyen abisinin gölgesi altında kalmak istememesinden dolayı göç etmek istediği ortaya konmuştur. Malaidina'nın

²⁹ De Carlo. 2007. s. 15.

ise, Milano'dan ve buradaki geleceğinden duyduğu endişeden dolayı göç etmek istediği gözler önüne serilmiştir. Elvio'nun aldatma üzerine kurulu evliliğini, sevmediği Milano'dan uzakta sürdürmek istediği için, hiç bilmediği bir yerde, hiç bilmediği bir işe girişmek istediği görülmüştür. Paola'nın ise kocasının mutluluğu için hiç bilmediği bir yere gitmek için göç ettiği ortaya çıkarılmıştır.

Bir diğer yünden, yazarın esere olan etkisi, yazar Andrea De Carlo'nun ve ana karakter Fiodor Barna'nın kişilik özellikleri arasındaki benzerliklerden hareketle incelenmiş ve yazar ile karakter arasında açık benzerlikler bulgulanmıştır. Bunun yanı sıra, romanın genel hatlarında da yazarın hayatında yaptıkları ve yaşadığı yerlerin bağlantılı olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, karakterlerin karşılaştırmalı incelenmesi sonucunda, karakterlerin birbirinden farklı, ancak benzer olan sebeplerle gönüllü bir şekilde göç etme istekleri ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda her birinin psikolojik, sosyolojik ve ekonomik temelleri olan duygusal sebepler ortaya koydukları görülmüştür. Çünkü hiçbir karakterin bu sebeplerle göçe zorlandıklarına dair bir neden olmadığı saptanmıştır. Bu saptamanın ardından, amacına uygun biçimde yazarın eser üzerindeki etkisinin de apaçık şekilde göz önünde olduğu vurgulanmıştır. Böylece, çalışma amacına ulaşmış ve sıkça göç etmiş bir yazarın gözünden ve hayatından, göç olgusu ve göç sebepleri irdelenerek, göç için mücbir bir sebep olmasının şart olmadığına, bir insanın kendi isteğiyle de göç etmesi gerekebileceği görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Aydın, Kamil. (2008). *Karşılaştırmalı Edebiyat: Günümüz Postmodern Bağlamında Algılanışı*. İkinci Baskı. İstanbul: Birey Yayınları.
- Büyükyılmaz, Yasin. (2017). *Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: İstanbul, Küçükçekmece Örneği*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- De Carlo, Andrea. (2007). *Esir Kuşlar*. (Çeviren: Deniz Kocaoğlu, Gülnur Kurap, Zeren Önsel, Meltem Özyurt, Gülçin Tuna). Birinci Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Freud, Anna. (2011). *Ben ve Savunma Mekanizmaları*. (Çeviren: Yeşim Erim). İkinci Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.
- Horney, Karen. (1998). *Kendi Kendine Psikanaliz*. (Çeviren: Selçuk Budak). Dördüncü Baskı. Ankara: Öteki Yayınları.

Ihlamur Öner, Suna Gülfer – Şirin Öner, N. Aslı. (2018). *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar*. Birinci Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kahraman, Berrin. (2012). *Duygu Aşena'nın Aşk Gidiyorum Demez ile Maeve Binchy'nin Yalnız Kadınlar Sokağı Adlı Eserlerindeki Ana Karakterlerin Evlilik ve Aldatma Temaları Açısından Karşılaştırılması*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Maslow, Abraham. (2001). *İnsan Olmanın Psikolojisi*. (Çeviren: Okhan Gündüz). Birinci Baskı. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.

Montaigne, Michel. (2017). *Denemeler*. (Derleyen ve Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu). Otuz İkinci Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Moran, Berna. (2018). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. Yirmi Dokuzuncu Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Şencan, Aytaç. (2018). *John Steinbeck'in "Gazap Üzümleri" ile Orhan Kemal'in "Bereketli Topraklar Üzerinde" Eserlerinde Göç ve İnsan Olgusu*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakçası

https://en.wikipedia.org/wiki/Andrea_De_Carlo. 01.06.2020. 16:17.